

Nr 181.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående likställande i särskilt avseende av visst upplånat kapital med bankbolags egna fonder; given Stockholms slott den 16 mars 1923.

Under åberopande av bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående likställande i särskilt avseende av visst upplånat kapital med bankbolags egna fonder.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

Lag

angående likställande i särskilt avseende av visst upplånat kapital med bankbolags egna fonder.

Härigenom förordnas som följer:

Vid beräkning av det belopp, vartill inlåning till visst bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag jämlikt 49 och 165 §§ i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse högst må äga rum, må, efter därtill av Konungen lämnat tillstånd, tills vidare, intill dess tillståndet återkallas, med bankbolagets egna fonder likställas visst kapital, som tillförts bankbolaget mot av bolaget utfärdade skuldförbindelser, enligt vilka vederbörande fordringsägare äga rätt till betalning ur bolagets tillgångar först efter andra bolagets borgenärer än dem, som mot förbindelser av enahanda innehåll lämnat bolaget försträckning.

Denna lag träder i kraft å åttonde dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling; och må tillstånd, som i lagen avses, ej meddelas efter utgången av år 1925.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 februari 1923.*

Närvarande:

Statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anför härefter följande:

I 49 § i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse, sådant nämnda lagrum lyder enligt lag den 21 maj 1920, är föreskrivet, att bankaktiebolags inlåning må, där bolagets egna fonder uppgå till högst fem miljoner kronor, allenast med det belopp, som motsvarar vad för bolagets räkning inestår hos annat inländskt bankbolag, överstiga fem gånger beloppet av bolagets egna fonder. Uppgå bankaktiebolags egna fonder till mera än fem miljoner kronor, må enligt stadgande i samma paragraf inlåning äga rum högst till belopp av tjugufem miljoner kronor, ökat med nio gånger skillnaden mellan beloppet av bolagets egna fonder och fem miljoner kronor, dock att inlåningssumman icke må överstiga åtta gånger beloppet av bolagets egna fonder. Med bankaktiebolags egna fonder avses i detta sammanhang grundfond, reservfond och, i förekommande fall, dispositionsfond.

I 165 § samma lag enligt dess nuvarande lydelse finnas motsvarande bestämmelser stadgade rörande solidariska bankbolag. Såsom egen fond räknas härvid jämväl kommanditfond, då sådan finnes.

I framställning den 23 januari 1923 har bank- och fondinspektionen hemställt om provisorisk lagstiftning i syfte att i visst avseende mildra de sålunda stadgade inskränkningarna i inlåningsrätten. Efter att hava erinrat om innehållet i nyssnämnda bestämmelser anför bank- och fondinspektionen i sin framställning följande:

»I de förslag till rekonstruktion eller sanering av vissa bankbolag, som under det gångna året framkommit, hava vederbörande bankbolags egna fonder i så stor utsträckning ansetts bära användas för täckande av förluster, som uppstått å rörelsen, att efter en dylik åtgärds genomförande inlåningen skulle komma att

*Bank- och
fondinspek-
tionen.*

överskrida det i förutnämnda lagrum stadgade maximum. Bland annat med hänsyn härtill hava ifrågavarande bankbolag från egna delägare eller utanför dessas krets upplånat kapital mot s. k. förlagsbevis, vilket kapital för vederbörande bankbolag bestämts till så stort belopp, att, därest detta kapital kunde ifråga om beräkning av inlåningsmaximum jämföras med egna fonder, den nuvarande inlåningen icke skulle behöva minskas.

Förlagsbevisen medföra rätt till betalning ur bankbolagets tillgångar först efter bolagets övriga fordringsägare och förlagskapitalen äro bundna för viss tid, dock med rätt för vederbörande bankbolag att före denna tids utgång efter fastställda grunder helt eller delvis inlösa bevisen.

De ifrågavarande bankbolagen torde hava valt denna utväg i stället för en ökning av grundfonden för att icke för framtiden i rörelsen binda ett kapital, som framdeles skulle bliva för stort för att kunna på ett tillfredsställande sätt förräntas av rörelsen. Vid tiden för förlagskapitalets återbetalande hava så stora avsättningar till reserv- eller annan fond beräknats vara verkställda, att fondställningen skulle medgiva inlåningens bibehållande.

Banklagens nuvarande föreskrifter i detta ämne kunna emellertid icke utan vidare anses medgiva, att ett dylikt förlagskapital betraktas såsom bankbolagets egen fond. Å andra sidan står ett dylikt i förmånsrättshänseende tillbakasatt kapital till sin natur så nära en bolagets egen fond, att det vid beräkning av inlåningsmaximum borde kunna jämföras med en dylik fond. Då ett möjliggörande av en dylik anordning enligt bank- och fondinspektionens mening är av behovet påkallad, synes i lagstiftningsväg ett särskilt medgivande böra lämnas.

En lagstiftning i detta ämne synes emellertid böra givas allenast temporär karaktär, och har inspektionen upprättat bifogade förslag till författning.»

Det i bank- och fondinspektionens framställning omförmälda förslaget till »lag om tillfälligt medgivande för bankbolag att vid beräkning av det högsta belopp, vartill inlåning må uppgå, likställa visst kapital med egna fonder» är av följande lydelse:

»Vid beräkning av det högsta belopp, vartill bankaktiebolags eller solidariskt bankbolags inlåning jämlikt 49 och 165 §§ i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse, såsom detta lagrum lyder enligt lag den 21 maj 1920, må uppgå, må tillsvidare, intill dess Konungen annorlunda förordnar, med bankbolags egen fond likställas kapital, som aktie- eller lottägare eller annan tillfört bankbolaget med rätt att först efter övriga borgenärer njuta betalning ur bankbolagets tillgångar.»

Lagen föreslås skola träda i kraft dagen efter utfärdandet.

Departementets
chefen.

De banker, i vilka utfärdande av så kallade förlagsbevis hittills förekommit, äro Aktiebolaget Svenska Handelsbanken och Värmlands Enskilda Bank. De av dessa banker utgivna förlagsbevisen äro enligt sin lydelse av bankerna till viss person utfärdade skuldförbindelser, löpande med fixerad ränta och förfallna till betalning å angiven dag, med rätt dock för vederbörande bank att dessförinnan inlösa bevisen. I förstnämnda banks förlagsbevis har därjämte inryckts en bestämmelse,

att förlagsbevisen äga företräde till betalning närmast efter bankens övriga skulder. I de av Värmlands Enskilda Bank utfärdade förlagsbevisen har stipulerats, att förlagsbevisen medföra rätt att närmast efter bankens övriga skulder njuta betalning ur bankens tillgångar men att förlagsbevisen icke omfattas av lottägarnas solidariska ansvarighet.

I likhet med bank- och fondinspektionen anser jag, att det kapital, som mot dylika förlagsbevis tillföres en bank, icke utan vidare kan vara att hänföra till vad som enligt banklagen menas med banks egna fonder. Tvärtom synes utsläppandet av förlagsbevis böra anses såsom en på grund av det speciella syftet med bevisen vald form av inlåning till banken. På grund av vad sålunda anförts lärer enligt gällande bestämmelser förlagsbeviskapitalet icke kunna tagas i beräkning vid bestämmande av maximigränsen för bankens inlåningsrätt utan i stället böra inräknas bland de belopp, för vilka täckning skall i visst angivet förhållande finnas i bankens egna fonder. Med nuvarande lagstiftning synes förlagsbeviskapitalet sålunda icke kunna tjäna sitt syfte att träda i stället för bankernas vid verkställd rekonstruktion förbrukade fonder. Då det emellertid måste anses vara ett allmänt intresse, att dylik rekonstruktion på lämpligaste sätt kommer till stånd, lärer det vara önskvärt, att man genom särskild lagstiftning tills vidare bereder möjlighet till förlagsbeviskapitalets likställande i formellt hänseende med de egna fonderna. Med hänsyn till de i förlagsbevisen inryckta inskränkningarna i rätten till betalning synes det mot nämnda bevis upplånade kapitalet ur deras synpunkt, som på vanliga bankräkningar insatt medel i banken, i realiteten kunna likställas med bankens fonder. Vid sådant förhållande böra enligt mitt förmenande betänkligheter icke möta mot biträdande av bank- och fondinspektionens framställning, och har jag fördenskull låtit inom finansdepartementet utarbета lagförslag i huvudsaklig överensstämmelse med vad bank- och fondinspektionen hemställt. Den av bank- och fondinspektionen föreslagna formen för lagens temporära giltighet — enligt vilken lagen skulle gälla tills vidare, intill dess Konungen annorlunda förordnade — har jag dock ansett mindre lämplig. I stället föreslås, att Konungen bemyndigas meddela tillstånd av i lagen angivet innehåll att beträffande viss bank gälla, intill dess tillståndet återkallas. Själva lagbestämmelsen torde jämväl böra erhålla allenast temporär giltighet, och har det synts mig fullt tillräckligt, om den tid, under vilken dylikt tillstånd må meddelas, utlöper med utgången av år 1925.

Departementschefen uppläser härefter förslag till lag angående likställande i särskilt avseende av visst upplånat kapital med bankbolags egna fonder av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets yttrande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen lämnar Hans Maj:t Konungen bifall.

Ur protokollet:
Martin Philipson.

Bilaga.

Förslag

till

Lag

angående likställande i särskilt avseende av visst upplånat kapital med bankbolags egna fonder.

Häriigenom förordnas som följer:

Vid beräkning av det belopp, vartill inlåning till visst bankaktiebolag eller solidariskt bankbolag jämlikt 49 och 165 §§ i lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse högst må äga rum, må, efter därtill av Konungen lämnat tillstånd, tills vidare intill dess tillståndet återkallas, med bankbolagets egna fonder likställas kapital, som tillförts bankbolaget mot av bolaget utfärdade skuldförbindelser, enligt vilka vederbörande fordringsägare äga företräde till betalning ur bolagets tillgångar först efter andra bolagets borgenärer än dem, som mot förbindelser av enahanda innehåll lämnat bolaget försträckning.

Denna lag träder i kraft å åttonde dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling; och må tillstånd, som i lagen avses, ej meddelas efter utgången av år 1925.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den
15 mars 1923.*

Närvarande:

justitierådet SUNDBERG,
regeringsrådet THULIN,
justitierådet CHRISTIANSSON,
justitierådet STENBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 9 februari 1923, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag angående likställande i särskilt avseende av visst upplånat kapital med bankbolags egna fonder*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Bo Hammarskjöld.

Lagrådet yttrade:

Vid prövning av ansökan om tillstånd enligt den föreslagna lagen är det givetvis av vikt att äga kännedom såväl om beloppet av den upplåning, varom fråga är, som ock om villkoren för upplåningen. Tillståndet bör därför icke givas såsom ett allmänt medgivande beträffande sådant kapitaltillskott, som i lagen omförmäles, utan avse viss lånetransaktion, som redan genomförts eller åtminstone planlagts. Detta torde även vara avsett med förslaget, ehuru det icke med önskvärd tydlighet framgår av lagtexten.

I övrigt finner lagrådet förslaget icke föranleda annan erinran än att det synes mindre egentligt att beteckna den rätt till betalning ur bolagets tillgångar, som efter bolagets övriga borgenärer tillkommer innehavare av skuldförbindelser av ifrågavarande art, såsom innebärande företräde till betalning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, SCHLYTER, ÖRNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anmäler lagrådets genom utdrag av protokollet över finansärenden den 9 februari 1923 inhämtade utlåtande över upprättat förslag till lag angående likställande i särskilt avseende av visst upplånat kapital med bankbolags egna fonder.

Föredraganden anför härvid:

Lagrådet har i det väsentliga lämnat det remitterade förslaget utan anmärkning. Blott beträffande formuleringen hava framställts vissa anmärkningar. I anledning därav har, till förtydligande av lagtexten, i densamma inryckts uttrycklig föreskrift, att sådant tillstånd av Konungen, som avses i förslaget, endast må avse *visst* kapital, som tillförts bolaget under de i förslaget angivna omständigheterna. Vidare har uttrycket »företräde till betalning» utbytt mot »rätt till betalning».

Föredraganden uppläser härefter förslag till lag angående likställande i särskilt avseende av visst upplånat kapital med bankbolags egna fonder samt hemställer, att lagförslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall och förordnar, att proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Gunnar Grip.